

Türkiye’de Özel Yükseköğretim Kurumlarının Kuruluşu ve Finansmanı¹

İlhami SÖYLER*
Süleyman KARATAŞ**

Özet

Bilgi edinme ihtiyacı insanın biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçları kadar önem taşır. Bilgi, eğitim ve öğretimle edinilen bir olgudur. Eğitim ve öğretim hizmetleri, kamu hizmetleri arasında önemli bir yere sahiptir. Kamu hizmetleri ise bir taraftan idare hukukunun, diğer taraftan da kamu maliyesinin ilgi alanında bulunmaktadır. Eğitim ve öğretim hizmetleri içinde yükseköğretim hizmetlerinin özel bir yeri vardır. Yükseköğretim hizmetleri Türkiye’de devlet üniversiteleri ile özel yükseköğretim kurumları kategorisinde bulunan vakıf üniversiteleri tarafından sunulmaktadır. Ancak bu ikili yapı, yükseköğretim talebini karşılamaktan uzaktır. Bu nedenle sisteme özel üniversitelerin de dâhil edilmesi gerekmektedir. Bu çalışma, bir taraftan vakıf üniversitelerinin finansal yapılarının güçlendirilmesine yönelik önerilerini içerirken, diğer taraftan da kurulması tasarlanan özel üniversitelerin kuruluşu ve finansal yapıları konusunda bir model önerisi sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Hizmeti, Kamu Hizmeti, Vakıf Üniversiteleri, Özel Üniversiteler

Establishment and Financing of Private Higher Education Institutions in Turkey

Abstract

People need to learn the importance of biological and physiological needs. Information education and training acquired phenomenon. Education and training services, public services have an important place among. Public services in administrative law on the one hand, on the other hand the cost of the public are in

¹ Bu makale, 27-29 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul’da düzenlenen “Uluslararası Yüksek Öğretim Kongresi”nde bildiri olarak sunulmuştur.

* Doç.Dr., Sayıştay Başkanlığı Savcısı, isoyler@sayistay.gov.tr

** Öğr.Gör.Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, skaratas@aku.edu.tr

the field of interest. Training and education services has a special place in the higher education services. Higher education services in the category of private higher education institutions to state universities in Turkey are offered by private universities. However, this dual structure, the demand for higher education, is far from satisfying. For this reason, the system of private universities should also be included. In this study, include recommendations for strengthening the financial structure of foundation universities on the one hand, on the other hand the establishment of private universities, organizations and financial structures designed to provide a model for the proposal.

Key Words: *Public Services, Educational Service, Foundation Service, Private Universities.*

JEL Classification Codes: *I 22, I 23*

Giriş

Hem bireysel, hem de sosyal bir varlık olan insanın bilgi edinme ihtiyacı, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçları kadar önem arz eder. İnsanın bilgi sahibi olması, eğitimle olanaklı bulunmaktadır. Diğer taraftan, refah toplumunun oluşturulması da ancak bilim ve teknolojiye hâkim ve bunu ekonomik yarara dönüştürme yeteneği kazanmış, kaliteli, seçkin insanlarla mümkündür. Bu amacın gerçekleştirilmesinde, ilk ve ortaöğretim yanında yükseköğretim hizmetlerinin özel bir yeri ve önemi vardır. Zira ilköğretimin temel, ortaöğretimin hazırlayıcı rolü bulunmaktadır. Yükseköğretim kurumları ise refah toplumunun oluşturulmasında birer “ihtisas mektebi” rolünü üstlenmiştir. Bu yönü ile yükseköğretim hizmetleri, insanın gerek kişisel gelişimde, gerekse mesleki kariyerinde belirleyici bir konuma sahiptir.

Türkiye’de yükseköğretim hizmetleri devlet üniversiteleri ile birlikte vakıf üniversiteleri eliyle sunulmaktadır. Ne var ki, bunlar yükseköğretim talebini karşılayamamaktadır. Esasen bu üniversitelerin önemli sorunları da vardır. Bunların başında finansman problemi yer almaktadır.

Yükseköğretimin finansmanı konusunda, TBMM kararı olarak çıkan Dokuzuncu Kalkınma Planında öğrenci katkı paylarının mali gücü yerinde olanlar için artırılacağı, tüm eğitim kurumlarında özel sektörün yükseltileceği ve kamu kaynaklarının en fazla ihtiyaç duyulan kesimlere yönlendirileceği öngörülmüştür. Bunun yanında söz konusu planda özel üniversitelerin kurulacağı vurgulanmıştır.

Çalışmada, Türkiye’de devlet üniversitelerine ilave olarak kurulan vakıf üniversitelerinin finansman sorunlarına dikkat çekilecek, diğer taraftan kurulması tasarlanan özel üniversitelerin kuruluş ve finansman yapıları konusunda bir model ortaya konulacaktır. Bu çerçevede, çalışmanın birinci bölümünde, yükseköğretim finansmanı kavramı ve finansman yöntemleri hakkında bilgiler sunulacak; bu hizmetin bütünüyle devletçe sunulmasının haklı gerekçeleri olup olmadığına ilişkin sorulara cevap vermeye çalışılacaktır. İkinci bölümde, vakıf üniversitelerinin finansal sorunları üzerinde durularak, çözüm önerileri sunulacaktır. Üçüncü bölümde ise, kurulması tasarlanan özel üniversitelerin kuruluş ve finansmanı konusunda bir model ortaya konulacaktır.

1. Yükseköğretim Finansman Yöntemleri

1.1. Yükseköğretimin Finansmanı

Genel olarak finansman, bir mal veya hizmetin edinilebilmesi için gerekli nakdi ve aynı kaynakların sağlanmasını ifade eder. Eğitim-öğretimin finansmanı da, bu hizmetlerin sürdürülebilmesi için gerekli kaynakların sağlanması süreci olarak tanımlanır (Karakütük, 2006). Yükseköğretimin finansmanı ise yükseköğretim kurumlarının faaliyetlerini sürdürülebilmesi için gereken kaynakların teminini ifade eder. Gerek geri kalmış ülkelerde, gerekse gelişmiş ülkelerde eğitim-öğretimin sorunları, genellikle finansman konusunda kendini hissettirmektedir (Karataş, 2009).

1.2. Yükseköğretimde Finansman Yöntemleri

Bir kamu hizmeti olan eğitim, ülkelerin sosyal, ekonomik ve siyasi yapısına uygun olarak değişik biçimlerde finanse edilmektedir. Zira devlet, genel olarak eğitim hizmetlerinin temel sunucusudur. Bu yüzden finansman yöntemleri de devletin yapısına uygun olarak şekillenmektedir. Genel olarak dünyada uygulanan belli başlı finansman yöntemleri şunlardır (Karataş, 2007):

1.2.1. Kamu Kaynaklarıyla Finansman

Yükseköğretimin kamu kaynakları ile finansmanı ya doğrudan doğruya kamu bütçeleri ile ya da dolaylı olarak burs ve kredi sistemi aracılığıyla finanse edilmektedir.

Birinci sistemde, üniversitelerin bina, döşeme, demirbaş ve yatırım harcamaları yanında doğrudan eğitim öğretime dönük öğrenci maliyetleri de devletçe üniversite bütçelerine tahsis edilen ödeneklerle karşılanmaktadır. Bu sisteme “doğrudan finansman” adı verilmektedir.

İkinci sistem ise devlet yardımlarının eğitim-öğretim hizmeti veren üniversitelere doğrudan ödenmesi yerine, onu tüketebilecek olanlara (öğrenciler ve aileleri) yapılması esasına dayanan dolaylı bir uygulamadır. Bu sistemde toplanan vergilerle kaynağı oluşturulan kuponlar sayesinde, aileler istedikleri okulu seçebilmekte, okullar arasında rekabet gelişmekte ve düşük gelirli aileler çocuklarını özel okullara gönderebilme imkânına sahip olmaktadır (Kesik, 2003:100). Birbirine benzemekle birlikte, Friedman’ın “Piyasa Modeli”, Jenck’in “Denkleştirici Piyasa Modeli” ve Levin’in “Özel Organizasyon Modeli” gibi farklı kupon yöntemleri söz konusudur (Kesik, 2003:140-141).

1.2.2. Harçlarla Finansman

Yükseköğretimde gerek adalet konusunda yaşanan tartışmalar, gerekse finansman ihtiyacı yükseköğretim hizmetinin maliyetinin en azından bir kısmının, aldığı daha üst eğitim nedeniyle, daha iyi gelir elde edebilme potansiyeli kazanan öğrencilerce karşılanmasının gerekliliğine yönelmiştir. Harçlarla finansman, ailelerin zorunlu katkısı, hayır kurumlarının (vakıf ve dernekler) ve işverenlerin sağladıkları burslar, bankaların harçları kredilendirmesi, devlet kredi ve bursları, mezun vergileri, sosyal güvenlik türü borçlanma gibi değişik şekillerde ortaya çıkmaktadır (Akalin, 2000; 256-263).

Eğitim hizmetinin yarı kamusal mal olma özelliği nedeniyle, kişisel yararının bireylerce karşılanması öteden beri savunulmaktadır. Bu husus, devletin bu alana daha az müdahil olmasını da sağlamaktadır. Gerçekten de üniversite özerkliği, büyük ölçüde mali özerkliğe bağlı bulunmaktadır. Zira OECD üniversite özerkliğini sekiz temel kritere bağlamış bulunmaktadır. Aşağıda sıralanan bu kriterlerden ilk beşi mali özerklikle ilgili kriterlerdir (Çelik, 2009):

- Gayrimenkul ve diğer donanımların mülkiyetine sahip olmak,
- Borçlanarak fon yaratabilmek,
- Yaratılan kaynakları amaçları doğrultusunda harçayabilmek,
- Çalışanların ücretlerini belirleyebilmek,
- Öğrenci harçlarını saptayabilmek,
- Akademik programları ve ders içeriklerini belirleyebilmek,
- Akademik personelin işe alınmasına karar vermek,
- Öğrenci kontenjanlarını belirleyebilmek.

1.2.3. Özel Kaynaklarla Finansman

Yükseköğretimde özel kaynaklarla finansman, özel yükseköğretim kurumlarının teşviki veya kamu yükseköğretim kurumlarının özel gelir yaratma imkânlarının geliştirilmesi ile mümkün olabilmektedir. Bu çerçevede kâra dayalı eğitim kurumları, geleneksel eğitim kurumları ile rekabete girmeye başlamışlardır. Öte yandan, özel yükseköğretimin büyük ölçüde devletçe finanse edildiği ülkelerde, özel kamu üniversitesi ayrımı yapmak giderek zorlaşmaktadır. Bu durum, özellikle İngiltere ve Hollanda’da özel (dini) kurumlarca üniversiteler için geçerlidir. İngiltere’de bunların hepsi kamu üniversitesi olarak kabul edilmektedir.

Özel yükseköğretim kurumları uzun süreden beri Japonya, Güney Kore, Tayvan ve Filipinler’de yükseköğretim hizmetlerinin sunulmasında önemli bir yer tutmaktadır. Brezilya, Meksika, Kolombiya, Peru ve Venezüella gibi Latin Amerika ülkelerinde kamu yükseköğretim sisteminde özel öğretim sistemine çok önemli bir geçiş yaşanmaktadır. Öyle ki özel yükseköğretim kurumlarında okuyan öğrenci sayısının toplam öğrenci sayısı içindeki payı, Filipinler’de %95’e, Brezilya’da %70’e, Belçika’da %60’a, Kolombiya’da %50’ye ulaşmıştır (Kesik, 2003:129-130).

1.3.Yükseköğretimi Kim Sunmalı?

Yükseköğretimin sunulması ile finansmanı her ne kadar birlikte düşünülmekte ise de bunlar farklı konulardır. Genel olarak eğitim öteden beri bir kamu hizmeti olarak algılanmış ve klasik bir devlet görevi olarak kabul edilmiştir. Bu itibarla genel olarak eğitim, özel olarak da yükseköğretim hizmeti devlet tarafından sunulmuştur. Ancak gerek devletin fonksiyonlarının değişmesi, gerekse eğitimde rekabeti ve kaliteyi artırma düşünceleri yeni yaklaşımlara kapı aralamıştır. Önemli bir kamu hizmeti olan eğitimi devletin sunması için yeterli argümanlar var mıdır? Varsa bunların haklı yönleri nelerdir? Bu sorulara yanıt vermek önem taşımaktadır. Eğitimi devletin sunmasını öngören belli başlı dört argüman vardır. Bunlar; dışsallıklar, piyasa başarısızlığı, ebeveynlerin bilgisizliği ve eşitlikçilik argümanlarıdır.

1.3.1. Dışsallıklar

Devletin eğitimde faaliyet göstermesini destekleyen argümanların başında dışsallık gelmektedir. Dışsallık, sunulan bir hizmetin, topluma veya toplumun diğer bireylerine de katkı sağlamasıdır. Eğitim hizmeti de karma nitelikli bir kamu hizmeti olduğundan, kişisel yararı yanında toplumsal yararı da bulunmaktadır. Eğitim hizmetleri, araştırma ve geliştirmeyi, bu faaliyetlerde üretimi ve verimliliği artırdığından, önemli dışsallıklar (toplumsal yararlar) meydana getirirler. Bu itibarla eğitim, devlet tarafından sunulmalıdır. Ne var ki bu konuda yapılan ampirik çalışmalar sadece Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde ilköğretim düzeyinde eğitimin sosyal getirisinin, özel getirisinden yüksek olduğunu göstermiştir (Çokgezer ve Terzi, 2008). O halde bu argüman sadece ilköğretim için geçerlidir.

1.3.2. Piyasa Başarısızlığı

Özel yatırımlar, kârlılığa ve verimliliğe dayanır. Sözgelimi bir fabrika için kredi alındığında, kurulan tesis ipotek olarak gösterilebilir (Friedman, 2008). Oysa bu eğitimde geçerli değildir. Diğer taraftan, eğitimin ticarileştirilmesi de doğru değildir. Ancak gelinen nokta, özel eğitim kurumlarının devlet eğitim kurumlarına göre hem maliyetinin düşük hem de performansının yüksek olduğunu göstermektedir (Çokgezer ve Terzi, 2008). O halde bu argüman da zayıf kalmaktadır.

1.3.3. Ebeveynlerin Bilgisizliği

Bu argümana göre, ebeveynler yeterli bilgiye sahip olmadıklarından, onların bilgisizliğini devlet okulları yoluyla telafi etmek gerekir. Bu argüman esas itibarıyla bir devlet dini veya ideolojisi dayatmanın aracı olarak öne sürülebilir. Çin ve Küba gibi ideoloji devletlerinde veya İsrail ve Suudi Arabistan gibi din devletlerinde bu durum dayanak bulmuştur.

1.3.4. Eşitlikçilik

Bu argüman, “devlet harcamalarının öncelikle orta sınıfın faydalanması için yapıldığı”nı söyleyen Direktör Kanununa dayanmaktadır. Levin’e göre, eşitlik için devlet müdahalesi gereklidir (Lott, 2008). Ancak belirtmek gerekir ki, özel okulların devletin önemli bir yükünü üstlenerek, devletin fakir çocuklarına daha fazla kaynak ayırması gibi olumlu bir yönü de bulunmaktadır. Diğer taraftan, devlet üniversitelerinde okuyanların %30’unun üst ve orta gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarından oluşması, eşitlikçilik argümanının en azından Türkiye için geçerli olmadığını göstermektedir (Erdoğan, 2004). Görülüyor ki; genel olarak eğitimi, özel olarak da yükseköğretim hizmetini devletin sunmasını öngören argümanlar, yeterli ve haklı gerekçelere dayanmaktadır.

Adam Smith, kamusal eğitim sistemine sahip olarak/olmak uygun mudur, değil midir? sorusuna, olmamak “daha basiretlidir” şeklinde cevap vermiştir. Bu noktada Nobel Ekonomi Ödülü sahibi Ekonomist M. Friedman ise genel eğitimi (ilköğretim ve genel liseler) devletin sunmasını ve finanse etmesini, mesleki eğitimi (meslek liseleri ve üniversiteleri) ise bu eğitimi almak isteyen kişilerin finanse etmesini önermektedir (Friedman, 2008).

2. Vakıf Üniversitelerinin Finansal Sorunları

Türkiye’de vakıf üniversiteleri, Anayasanın verdiği yetkiye dayanılarak, kanunla kurulmaktadır. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun ek 6. Maddesine göre, vakıflarca kurulan üniversiteler, vakıf tüzel kişiliği dışında ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olur ve bu üniversitenin gelirleri geçici olarak dahi hiçbir suretle vakıf mal varlığına veya hesaplarına intikal edemez.

2547 sayılı Kanuna ilave edilen ek maddelerle kurulan vakıf üniversitelerine “kamu tüzel kişiliği” de verilmektedir. Kısaca Türkiye’de yükseköğretim sistemi, kamu kesimi içerisinde, özel sektörün faaliyette bulunmasına izin verilen, ancak kamu ağırlıklı ve onun gözetim ve denetimine tabi karma bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Kesik, 2003:250).

Vakıf üniversitelerinin finansal sorunları, bunlara sağlanan finansman kaynakları analiz edilerek tartışma konusu yapılacaktır. Vakıf üniversiteleri çeşitli finansman kaynaklarına sahiptirler. Bunlar; kurucu vakfın katkıları, öğrenci harçları (katkı payları) ile devlet yardımlarıdır (Söyler, 2008:63-69).

2.1. Kurucu Vakfın Katkıları

Vakıf üniversiteleri, esas itibarıyla bir kurucu vakıf tarafından kurulmaktadır. 2547 sayılı Kanunun 3. Maddesine göre kurucu vakfın/vakıfların yetkili yönetim organlarının üniversite kurma ile ilgili karar veya kararları Vakıflar Genel Müdürlüğünün olumlu yazısı ile birtakım belge ve taahhütlerle birlikte YÖK’e sunulmaktadır. Bunlar arasında finansmana yönelik aşağıdaki belgeler de yer almaktadır:

- Kurulacak üniversitenin bina, araç gereç ve diğer maddi yapıları ile bunların sağlanması için yeteri kadar bir meblağın tahsis edildiği belge.

- Kurulacak üniversitenin bir yıllık her çeşit işletme ve cari giderlerinin en az %20’sini karşılayacak nakdi veya aynı değerin tahsisini gösteren belge.

Görülüyor ki; kurucu vakfın taahhüt ettiği veya sağladığı katkı, üniversitenin “kuruluş” aşamasına veya “bir yıllık” dönem için yapılacak giderlerin sadece %20’sinin karşılanmasına yönelik bulunmaktadır. Bunun yersiz olduğu aşıkârdır.

Vakıf üniversitelerinin kuruluşuna izin verilirken, kurucu vakfın mali bünyesinin güçlü olması önem taşımaktadır. Kurucu vakıfların mali bünyelerinin güçlendirilmesi amacıyla, iktisadi işletmeler kurmalarına teşvik edici düzenlemeler yapılmalıdır. Mali bünyesi zayıf vakıflarca kurulan vakıf üniversitelerinin öğrenci katkı paylarına (harçlarına) yüklenmek zorunda kalacağı kaçınılmazdır (Akbulut, 2003).

2.2. Öğrenci Katkıları (Harçları)

Vakıf üniversitelerinin öğretimin devamı boyunca en önemli finansal kaynağı öğrenci katkı paylarıdır. Öğrenci katkı payları, mütevelli heyet kararı ile belirlenmektedir. Kamu hizmetlerinin finansmanında, yarı kamusal hizmetlerin topluma yararlı olan kısmının bütçeden, kişiye yararlı olan kısmının o kişilerce karşılanması teorik olarak kabul görmektedir. Esasen günümüzde devlet anlayışında çok büyük değişiklikler olmuştur ve yarı kamusal hizmetlerin artık sıfır fiyatla arz edilemeyeceği görüşü benimsenmektedir (Mutluer, 2008). Arkalarında kaynak bakımından güçlü bir vakıf bulunmayan vakıf üniversiteleri, büyük ölçüde öğrenciden aldıkları ücretle yaşamaktadırlar. Bazı vakıf üniversitelerinde %97’ye ulaşan öğrenci katkısının devlet üniversitelerinde %5 düzeyinde gerçekleşmesi sağlıklı bir yapı arz etmemektedir. Yükseköğretim hizmetinin karma özelliği de dikkate alınarak, gelişmiş ülkelerin çoğunda, devlet üniversitelerinde öğrenci katkısı, maliyetin %12-%36’sı arasında belirlenmektedir. Yükseköğretimin finansmanında devlete bağımlılık, üniversite özerkliğini de olumsuz etkilemektedir. Yükseköğretimde parasal kaynak akışının çeşitlenmesi özerkliğin daha çok yaşatılabileceği bir çerçeve oluşturacaktır (Tural, 2002:219). Aşağıdaki tabloda vakıf üniversitelerinde 2009-2010 öğretim yılında öğrenci katkı paylarından sağlanan gelirlerin toplam gelirlerine oranı görülmektedir.

Tablo 1: Öğrenci Harçlarının Toplam Gelire Oranı (2009/2010)

ÜNİVERSİTE ADI	TOPLAM GELİRLERİ	ÖĞRENCİ KATKISI	ÖĞRENCİ KATKISININ TOPLAM GELİRE ORANI
ACIBADEM	7.478.841	2.646.668	% 35
ATILIM	59.200.000	54.201.391	% 88
BAHÇEŞEHİR	107.721.315	99.866.460	% 93
BAŞKENT	524.071.412	110.721.746	% 21
BEYKENT	57.637.414	45.541.490	% 79
BEYKOZ	4.332.295	4.202.326	% 97
BİLKENT	301.117.527	127.660.911	% 42
ÇAĞ	62.841.839	35.023.269	% 56
ÇANKAYA	55.914.917	40.747.471	% 72
DOĞUŞ	57.010.127	38.759.737	% 68
FATİH	141.902.780	75.839.485	% 54
GELİŞİM	2.828.838	2.2376.260	% 84
HALIÇ	39.492.890	38.315.270	% 97
IŞIK	55.914.917	40.747.471	% 73
İSTANBUL AREL	30.407.900	27.706.083	% 91
İSTANBUL BİLGİ	109.070.149	102.377.883	% 94
İSTANBUL BİLİM	16.760.865	12.474.850	% 74
İSTANBUL KÜLTÜR	85.806.536	69.432.960	% 82
İSTANBUL TİCARET	45.164.223	39.348.811	% 86
İZMİR EKONOMİ	61.505.376	57.209.726	% 93
MALTEPE	99.966.100	58.984.923	% 59
ÖZYEĞİN	45.891.831	42.494.682	% 5
TOBB	132.324.515	75.027.946	% 57
UFUK	68.539.412	23.311.157	% 34
YAŞAR	35.577.639	34.368.253	% 97
YEDİTEPE	273.195.000	159.052.621	% 61
ZİRVE	9.931.010	3.379.321	% 34

Kaynak: YÖK, “Vakıf Üniversitesi Raporu”, 10

10.000-20.000 \$ arasında değişen yıllık katkı payları, vakıf üniversitelerine olan talebi daraltmaktadır. Bu itibarla vakıf üniversitelerinin alternatif gelir yaratma imkânlarının geliştirilmesi önem taşımaktadır. Talebi artırmanın diğer bir yolu da farklılaşmaya gitmeleridir. Ne var ki şu ana kadar ki gelişim süreçlerine bakıldığında bu kurumların belirli alanlarda ön plana çıkma gibi bir hedef içince olmadıkları, aksine birbirine benzemeye çalıştıkları gözlenmektedir. Bu nedenle vakıf üniversiteleri kendilerine özgü farklılıklar yaratmalıdırlar. Oysa bu kurumların

farklılıkları, özel eğitim-öğretim programlarından ziyade, öğretim elemanları ile diğer sosyal-kültürel imkânların öne çıkarılması ile ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan, vakıf üniversitelerinde öğrenim görmek isteyen öğrencilerin de burs, kredi gibi imkânlarla kavuşması gerekir. Bu şekilde vakıf üniversitelerinde öğrenim gören düşük sosyoekonomik düzeyde gelen öğrenci sayısı artırılabilir. Vakıf üniversitelerinin en önemli finansal sorunlarından birisi de, öğrenci katkı paylarından katma değer vergisi alınmasıdır.

Devlet üniversitelerinde okuyanlardan alınmayan KDV’nin vakıf üniversiteleri öğrencilerinden alınması önemli bir haksızlık oluşturmaktadır. Bakanlar Kurulu %8’lik KDV’yi %1 veya sıfıra indirmelidir. Vakıf üniversitelerinin, diğer bir sorunu da, kamu tüzel kişiliğine sahip olmalarına rağmen, kullandıkları elektrik, su gibi maliyetler için “özel tarife”den ödeme yapmalarıdır (Sarıcaoğlu, 2010). Bu sorun, bir Başbakanlık genelgesi ile kolayca çözümlenebilir.

2.3. Devlet Yardımları

Vakıf üniversitelerine devletçe birtakım yardımlar yapılmaktadır. Vakıf üniversitelerine yapılan yardımlar aşağıda özetlenmiştir:

2.3.1.YÖK Bütçesine Konulan Devlet Yardımı

2547 sayılı Kanununun ek 18. maddesine göre, vakıf üniversitelerinin giderlerine katkıda bulunmak amacıyla, bütçede yer alan ödenekle sınırlı olmak üzere devlet yardımı yapılabilir. Yapılacak devlet yardımı, devlet üniversitelerine o yıl tahsis edilen toplam bütçe ödeneklerinin, örgün öğrenci sayısına bölünmesiyle elde edilen tutarın, ilgili vakıf üniversitesinde okuyan öğrenci sayısı ile çarpılması sonucu bulunacak miktarın %30’unu geçmemektedir.

Ancak, gerek bu madde, gerekse Vakıf Yükseköğretim Kurumları Yönetmeliğinin (RG:31/12/2005) 30. maddesiyle, devlet yardımı ağır koşullara bağlanmıştır. En az iki eğitim-öğretim yılını tamamlaması, öğrencinin %15’ine tam burs vermesi belirli sayıda tam zamanlı öğretim üyesi istihdam etmesi, bilimsel hakemli dergilerde makale sayısının, devlet üniversitesinin ilk yarısına girecek durumda olması, ÖSYM tarafından yerleştiren örgün öğrenciler arasında ilk %5’e giren öğrenci alması ve benzeri takım koşulları taşınmaları halinde vakıf üniversitelerine devlet yardımı yapılmaktadır. Ne var ki bu yardımdan yararlanan üniversite sayısı, mevcut üniversite sayısının yarısını bile aşmamaktadır. Aynı şekilde, yardım miktarı da hiçbir zaman öngörülen %30’luk orana hiç ulaşamamıştır. 2007 yılı sonunda sayıları 30’u geçen vakıf üniversiteleri için 2003-2007 yıllarını kapsayan 5 yıllık bir dönemde yıllar itibarıyla, tahsis edilen ödenekler (devlet yardımları) ile bu ödemelerden fiilen yararlanan üniversite sayısı ve gerçekleşen ödenek tutarları (devlet yardımları) aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo 2: Vakıf Üniversitelerine Tahsis Edilen ve Fiilen Yapılan Devlet Yardımları

Yıllar	Tahsis Edilen Ödenek (Yardım)	Yararlanan Üniversitesi Sayısı	Fiilen Ödenen Yardım
2003	12.000.000 TL	9	4.913.000 TL
2004	11.484.000 TL	11	8.039.000 TL
2005	12.485.000 TL	10	9.081.000 TL
2006	14.235.000 TL	9	12.684.523 TL
2007	13.085.000 TL	10	9.236.000 TL

Kaynak: Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile vakıf üniversitelerine 2008 yılı için tahsis edilen ödenek tutarı 13.783.000 TL'dir (RG:29/12/2007-Mükerrer).

Tablodan da anlaşılacağı üzere, fiilen yapılan ödemelerin bütçe başlangıç ödeneğine oranı 2/3 seviyesinde kalmaktadır.

Yardımdan az sayıda üniversitenin, sınırlı tutarlarda yararlanmasının nedeni, daha önce de belirtildiği üzere koşulların ağır olmasıdır. 2547 sayılı Kanunun ve ilgili Yönetmeliğin getirdiği bu ağır koşullar, kuşkusuz vakıf üniversitelerinden çok, burada öğrenim gören öğrencileri mağdur etmektedir. Bu nedenle, bütçeye konulan ödeneğin %70'inin koşulsuz olarak kuruluş izni alarak öğretime başlayan vakıf üniversitelerine öğrenci sayısı ile orantılı olarak ödenmesi, kalan %30'unun ise koşullu ödenmesi, iki eğitim-öğretim yılını tamamlama koşulunun da kaldırılması uygun olacaktır.

Devletin vakıf üniversiteleri için kaynak tahsis etmesi, devlete bir yük olarak değerlendirilmemelidir. Vakıf üniversiteleri olmasa, bunların sağladığı öz kaynakları da devlet sağlamak zorunda kalacaktır (Avcı, 1997). Aşağıdaki tabloda 2005 yılında devlet yardımı alan vakıf üniversiteleri ile bu yardımların toplam gelirlerine oranı görülmektedir. Tabloya göre, vakıf üniversitelerine yapılan devlet yardımı, toplam gelirlerinin %3,6'sını geçmemiştir.

Tablo 3: Vakıf Üniversitelerine Yapılan Devlet Katkısı ve Oranları (2005)

Üniversite Adı	Toplam Gelir (TL)	Devlet Yardımı (TL)	Devlet Yardımı Oranı (%)
Bilkent Üniversitesi	176.368.891,00	2.901.000,00	1.6
Sabancı Üniversitesi	85.339.721,00	681.000,00	0.8
Başkent Üniversitesi	71.619.904,99	1.934.000,00	2.7
Koç Üniversitesi	61.773.957,04	815.000,00	1.3
İst. Kültür Üniversitesi	37.508.508,00	960.000,00	2.6
Çankaya Üniversitesi	19.295.378,00	700.000,00	3.6
Işık Üniversitesi	18.019.619,00	435.000,00	2.4
Haliç Üniversitesi	14.770.174,84	402.000,00	2.7
Çağ Üniversitesi	10.603.079,87	185.000,00	1.8
Ufuk Üniversitesi	7.791.728,20	68.000,00	0.9

Kaynak: YÖK, "Vakıf Üniversitesi Raporu", 10

Devletin kamu hizmeti yükünü azaltmak amacıyla sistemimize alınmış olan vakıf üniversiteleri, vakıf tüzel kişiliği aracılığıyla gönüllü kaynakların bu alana transferini sağlama amacı üzerine bina edilmişlerdir. Bu transferin sağlanmasında kamusal mali katkılar ve kolaylıklar yoluyla bazı özendirici düzenlemeler yapılması (Dalgıç, 2007) olağan sayılmalıdır.

Aksine bir anlayışla vakıf üniversitelerini, özel üniversite (Işıklı, 2002) veya sermaye çevrelerinin eğitim kurumu (Yetkin, 2006) olarak değerlendirmenin abartılı olduğunu da belirtmek gerekir. Zira bu kurumlar, kanunla kurulmakta, kamu tüzel kişiliği verilmekte, kâr amacı bulunmamaktadırlar ve bir kamu hizmeti birimi olarak devletin denetim ve gözetimine tabidirler. Vakıf üniversitelerini mevcut yükseköğretim sisteminin bir alternatifi değil, bir parçası olarak görmek gerekir. Diğer taraftan, devlet üniversitelerinde okuyanların tümüyle fakir, vakıf üniversitelerinde okuyanların da tümüyle varlıklı kesimlerden oluştuğunu söylemek yanlışından da kendimizi kurtarmalıyız. Zira yapılan bir araştırma, devlet üniversitelerine devam eden öğrencilerin %30'unun, orta (%17) ve üst (%13) gelir düzeyinde gelire sahip ailelerin çocukları olduğunu göstermiştir (Erdoğan, 2004). Bu itibarla, devlet üniversitelerinde öğrenim gören dar gelirli ailelere mensup öğrencilerin devlet katkısı, burs ve harç kredisi gibi imkânlardan yararlandırılması düşünülmelidir. Belirtmek gerek ki, devlet üniversiteleri için geçerli olan yönetim zaafları, benzer ve farklı açılardan vakıf üniversiteleri için de geçerli olabilir. Söz gelimi “aşırı merkeziyetçilik” ve “özerk üniversite” anlayışının yokluğu (Bircan, 2007) bu çerçevede belirtilmesi gereken aksamalardır.

2.3.2. DPT Bütçesine Konulan Proje Yardımı

Her yıl Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) bütçesine konulan ödenekle, vakıf üniversitelerinin araştırma altyapısı, güdümlü teknoloji geliştirme ve araştırmacı insan gücü yetiştirme projelerini desteklemek amacıyla, söz konusu üniversitelere her yıl nakdi yardım yapılabilir. Yardımın yapılmasına ilişkin esas ve usuller, her yıl yayımlanan Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'nun (E) işaretli cetvelinde öngörülen düzenlemeler ışığında, DPT'nin bağlı olduğu Bakanlıkça belirlenmektedir. 2011 yılı için yapılan belirlemeye göre, desteklenecek projelerin maliyetinin en fazla %75'inin DPT tarafından karşılanacağı öngörülmüştür. Yardım, vakıf üniversitelerinin, proje çerçevesinde makine ve teçhizat alımları, sarf malzemeleri giderleri, hizmet alımları, seyahat giderleri ile yardımcı personele istihdamı için kullanılmaktadır.

Bu amaçla 2011 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile tüm vakıf üniversitelerine 36.284.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Vakıf üniversitelerine yukarıda özetlenen nakdi yardımlar yanında, devlet üniversitelerine sağlanan kolaylıklar çerçevesinde, hazine arazileri üzerinde 49 yıla kadar, emlak vergisine esas ederin %1'i oranında bir bedelle, irtifak hakkı tesisi ve diğer kamu arazileri üzerinde aynı bedelle kullanma hakkı verilmesi de söz konusudur (Söyler, 2005:234).

Ayrıca vakıf üniversitelerine hazine arazileri %50 indirimli satılabilmektedir (Mat, 2007). Bu üniversitelere, devlet üniversiteleri için sağlanan tüm destek unsurları verilmelidir.

3. Özel Üniversiteleri Kuruluşu ve Finansmanı

Ülkemizde devlet ve vakıf üniversitelerinden oluşan ikili sistem yükseköğrenim talebini karşılayamamaktadır. Bu itibarla sisteme üçüncü bir unsur olarak özel üniversite modelinin de entegre edilmesi gerekmektedir. Bu bölümde bir taraftan özel üniversite kurulmasının gerekçeleri ortaya konulurken, diğer taraftan da bunların finansmanına yönelik, ekonomik ve mali desteklerin neler olması gerektiği konusunda bir model sunulacaktır.

3.1. Özel Üniversite Kurulmasının Gerekçeleri

Türkiye’de özel üniversitelerin kurulmasına yönelik gerekçeler; genel gerekçeler, devlet üniversitelerinden kaynaklanan gerekçeler ve vakıf üniversitelerinden kaynaklanan gerekçeler şeklinde üçlü bir tasnife tabi tutarak açıklamak olanaklı bulunmaktadır.

3.1.1. Genel Gerekçeler

Özel üniversite kurulmasının genel gerekçelerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Yükseköğretimin, özel faydasının toplumsal faydasından daha yüksek olması nedeniyle, eğitimin maliyetinin bu hizmeti alanlarca karşılanması daha uygun bulunmaktadır (Tatlıoğlu,1990:143).

- Vergilere dayanan kamu finansmanı ağırlıklı modelin, yükseköğretime devam etmeyenler aleyhine adaletsiz bir durum yaratması söz konusudur (Tural, 2002:212).

- Yükseköğretim hizmeti bireysel özgürlük alanı olarak düşünüldüğünde, devletin bu hizmetin sunulmasına müdahalede bulunmasının doğru olmadığı söylenebilir.

- Yükseköğretim hizmetinin bir bedel karşılığında sunulması, etkinlik açısından da arzu edilen bir durumdur. Zira bir bedel karşılığında bu hizmetten yararlanan öğrenciler, eğitimi olabildiğince kısa sürede tamamlayabilmek için, daha çok çaba göstereceklerdir. Esasen bireyler bedava sunulan bir hizmete daha az önem atfetmektedirler.

- Üniversite-sanayi işbirliğinin gerçekleştirilmesinde olan özel üniversiteler önemli bir işleve sahiptirler. Ülke sanayinin kurulması ve küreselleşen dünyada rekabet edebilmek için özellikle AR-GE çalışmalarına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu noktada özel üniversiteler iyi bir temel oluşturur. Gerçekten de özellikle gelişmiş ekonomilerde yaşanan endüstriyel üretim anlayışından bilgiye dayalı üretim anlayışına geçişin, iş hayatına olan etkisi yükseköğretim kurumlarını bu yola itmektir. Bu çerçevede, ABD üniversitelerinde devlet desteklerinin büyük ölçüde AR-GE projelerine yöneldiği bilinmektedir (Ergen, 2006:19).

- Nihayet çok önemli bir gerekçe de finansman yetersizliğidir. Vergilere dayalı kamusal finansman, az gelişmiş ve gelişmekte olan önemli bir sorunu oluşturmaktadır. Bu itibarla özel sektörün sermaye birikimi ve deneyimleri önemli sayılmaktadır (Özyılmaz, 2008).

3.1.2. Devlet Üniversitelerinden Kaynaklanan Gerekçeler

Türkiye’de özel üniversite kurulmasının, devlet üniversitelerinin mevcut yapısından kaynaklanan belli başlı gerekçeleri ise aşağıda belirtilmiştir:

- Kamu finansmanına dayalı devlet kontrolündeki yükseköğretimin bugün artık etkinliği ve adaleti gerçekleştirmediği görülmektedir. Bu nedenle devletin artık sadece bu işi ben yapabilirim ve ancak bu kadar yapabilirim, diyerek; özel okulların adaleti sağlayamayacağı mantığı ile özel yükseköğretim kurumlarının açılmaması

düşüncesi daha adaletsiz bir durum ortaya çıkarmaktadır. Yükseköğretimin aldığı boyut itibarıyla devletin bu işi tek başına çözebileceğinin bir sorun olmaktan çıktığı görülmektedir. Bu nedenle yükseköğretimde alternatif finansman yöntemlerine ihtiyaç bulunmaktadır (Meriç,1998:64).

- Devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin çoğunun yüksek ve orta gelir düzeyinin üzerindeki ailelere mensup olması, hatta üniversiteyi kazanma şansı olan kesimden, yüksek gelir gruplarının çocuklarından oluşması gelir dağılımını olumsuz etkilemektedir (Karakaş, 2008).

- Öğrencilerden üniversite ayrımı yapılmamaksızın aynı harç alınması da ayrı bir adaletsizlik konusudur. Çok yüksek puanlarla öğrenci alan talebi yüksek üniversitelerin, öğrenim maliyeti ile yeterli öğretim elemanına sahip olmayan, bina, araç ve gereçleri ve diğer eğitim materyalleri yetersiz üniversitelerin öğrenim maliyetleri arasında önemli farklar vardır. Ancak fakülte bazında öğrenci harcı değişmemektedir.

- Son olarak, küreselleşmenin getirdiği rekabet ve dışa açık eğitim-öğretim anlayışının devlet üniversitelerinin merkeziyetçi, bürokratik yapısı ile gerçekleştirilemeyeceği kaygısı söz konusudur.

3.1.3. Vakıf Üniversitesinden Kaynaklanan Gerekçeler

Türkiye’de özel üniversite kurulmasının, vakıf üniversitelerinin gerek kuruluşundan, gerekse mevcut uygulamalarından kaynaklanan gerekçeleri aşağıda sıralanmıştır:

- Genel olarak vakıf üniversitelerini kuran kurucu vakfın mali açıdan yetersiz olmaları yüzünden, bu üniversiteler büyük ölçüde öğrenci harçlarına yüklenmektedirler. Kurucu vakfın, bir kasa ve bir masadan ibaret olması (Özgenç, 2009), bu açıdan manidar bulunmaktadır.

- Öğrenci katkı paylarının, öğrenci maliyetinin üzerinden belirlenmesi de çok eleştirilen bir konudur. Zira vakıf üniversitelerinin birçoğu, cari öğrenim masraflarının yanında, kurucu vakfın yapması gereken bina ve diğer sabit tesislerin maliyetini de öğrenciye yansıtmaktadırlar (Güçlü, 2011).

- Vakıf üniversiteleri ile ilgili önemli bir eleştiri de tahsil ettikleri harçları öğrencilere yönelik harcamamalarıdır. 2009-2010 öğretim yılında en düşük öğrenci harcı (katkı payı) 10.000 dolar iken, bazı vakıf üniversitelerinin öğrenci başına harcama tutarı 3.500 TL’nin altında kalmıştır.

- Vakıf üniversitelerinin “Kâr amacı gütmeme” kuralına yeterince riayet etmemeleri de ayrı bir olumsuzluğu oluşturmaktadır. Kimi vakıf üniversitelerinin kâr saiki ile hareket ettiği (Özcan, 2009) yetkililerce ifade edilmektedir.

- Vakıf üniversitelerinin idari ve mali açıdan denetimi de yeterli düzeyde yapılamamaktadır. Yükseköğretim denetleme kurulu üyelerinin sayısal olarak yetersiz olması, özellikle gelir-gider dengesizliği ile gelir faydalarının hangi alanlara kanalize edildiği konularındaki olumsuz uygulamalara zemin hazırlamaktadırlar.

3.2. Özel Üniversitelerin Finansmanı

Yükseköğretimde finansmanın hangi kesimlerce ve ne ölçüde karşılanacağı, öteden beri tartışma konusu olmuştur. Yükseköğretime yönelik hızlı talep artışı, özellikle 1980’li yıllardan itibaren bu sorunun çözümüne yönelik yeni arayışlara girilmiştir (Ülker, 1997).

Bu çerçevede, özel üniversite modeli esas itibarıyla, özel finansmana dayalı olarak geliştirilmiş bir sistemdir. Bu modelde, yükseköğretim özel bir mal/hizmet

sayılarak, doğrudan yarar sağlayan öğrencinin tüm finansmanı karşılaması öngörülmektedir. Bu durumda, eğitim hizmetinin fiyatı serbest piyasa şartlarında optimum düzeyde belirlenmektedir (Kılıç, 2011).

Ancak, yükseköğretim hizmetinin karma mal özelliğinden dolayı kamusal yararı da bulunmaktadır. Kamusal yararı nedeniyle devletin, özel üniversitelerin finansmanına dolaylı da olsa katkıda bulunması doğal sayılmaktadır. En azından bu üniversitelerin kurulması devletçe teşvik edilmelidir.

Üniversite-sanayi işbirliğinin gerçekleştirilmesine de önemli ölçüde katkı sağlayabilecek olan özel üniversiteler için devletçe sağlanabilecek teşvik ve avantajları şu şekilde sıralamak mümkündür (Söyler, 2009:22):

- Özel hukuk tüzel kişiliği verilerek, her türlü ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerde bulunmalarına izin verilmelidir. Bu noktada edindikleri her türlü taşınır ve taşınmaz mallar, herhangi bir kısıtlamaya tabi olmadan, bu üniversitelerin özel malı sayılmalıdır.

- Öğrencilerden alınacak katkı paylarını, serbestçe belirlemelidirler. Ayrıca, katkı payları devlet üniversitelerinde olduğu gibi KDV'den istisna edilmelidir.

- Üniversite-sanayi işbirliğinin gerçekleştirilmesine yönelik, sanayi kuruluşları nam ve hesabına burslu öğrenci kabul etmelerine imkan sağlanmalıdır.

- Yıllık kârlarını dağıtmayarak, sermayelerine ilave etmeleri halinde kurumlar vergisi alınmamalıdır.

- Bu üniversitelere yapılacak bağış ve yardımlar, devlet üniversitelerine paralel olarak, mükelleflerin gelir ve kurumlar vergisi uygulamalarında gider olarak kabul edilmelidir.

- Emlak vergisi, motorlu taşıtlar vergisi, damga vergisi ve harçlardan muaf olmaları sağlanmalıdır.

- Devletçe öngörülen yerlerde kurulmaları halinde, bedelsiz hazine arazisi verilmeli, bu araziler devletin hüküm ve tasarrufunda ise uzun vadeli kullanma izni şeklinde olmalıdır.

- Sadece eğitim-öğretim konularında YÖK'ün denetimine tabi olmalıdırlar. İdari ve mali konularda tamamen özgür olmalıdırlar.

Sonuç

Türkiye'de kurulmuş bulunan vakıf üniversitelerinin finansal yapılarının güçlendirilmesi ve kurulması tasarlanan özel üniversitelerin kuruluş ve finansmanına ilişkin öneriler geliştirmek amacıyla hazırlanan bu çalışmada;

Vakıf üniversitelerinin finansal yapılarını güçlendirme bağlamında; kurucu vakfın mali bünyesinin güçlendirilmesi için iktisadi işletmeler kurmaları ve bu üniversitelerin benzeri alternatif gelir yaratmalarının özendirilmesi, öğrenci katkı paylarından KDV alınmaması, elektrik, su gibi giderlerinin kamu tüzel kişiliklerinin bir sonucu olarak, "kamu tarifesi" üzerinden ödenmesi ve kamu arazilerinin daha iyi koşullarda bu üniversitelere tahsisinin sağlanması ve YÖK bütçesine konulduğu halde ağır koşullara bağlandığından 2008 yılından beri dağıtılmayan nakdi devlet yardımlarına işlerlik kazandırılması,

Özel üniversitelerin kuruluş ve finansman yapılarına yönelik bir model bağlamında; kurulması tasarlanan bu üniversitelere özel hukuk tüzel kişiliği verilmesi, öğrenci katkı paylarından KDV alınmaması, üniversite-sanayi işbirliğinin bir gereği olarak sanayi kuruluşları adına burslu öğrenci kabul etmeleri, yılsonu

kârlarını dağıtmayarak sermayeye ilave etmeleri halinde kurumlar vergisi ödememeleri, bu üniversitelere yapılacak bağış ve yardımların vergi uygulamasında gider olarak kabul edilmesi, emlak vergisi, motorlu taşıtlar vergisi, damga vergisi ile diğer vergi, resim ve harçlardan muaf tutulmaları, devletçe öngörülen yerlerde kurulmaları halinde, bedelsiz ve uygun şartlarda kamu arazisi tahsis edilmesi ve nihayet sadece eğitim-öğretim konularından YÖK’ün denetimine tabi tutulmaları, gerektiği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akalın, G. (2000), *Kamu Ekonomisi Teorisi*, Akçağ Yayını, No:314/5, Ankara.
- Akbulut, U. (2003), “Röportaj”, www.alem.com.tr/arsiv/2003.
- Avcı, H. (1997), “Vakıf Üniversitelerine Doğru”, *Sızıntı Dergisi*, Sayı: 220, Mayıs.
- Bircan, İ. (2005), “Mevcut Durum Türkiye’nin Vizyonu ile Çelişiyor: Yükseköğretimin Potansiyeli ve Geleceği”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 27/06/2005.
- Çelik, T. (2009), “Yükseköğretimin İlke ve Araçları”, www.emu.edu.tr/orgkom/tcelikmission.pdf Erişim T:12/01/2009.
- Çokgez, M. ve Terzi, N. (2008), “Türkiye’de Devletin Eğitime Müdahalesinin Yeterli Gerekçesi Var mı?”, *Liberal Düşünce Dergisi*, Sayı:49, Kış.
- Erdoğan, İ. (2004), “Vakıf Üniversiteleri Kendilerine Özgü Özellikler Yaratmalı” www.ntvmsnbc.com/news.aspx? Erişim T: 15/01/2009.
- Ergen, Z. (2006), “Yükseköğretim Karma Malının Niteliği ve Finansmanı Üzerine”, *Sosyo Ekonomi Dergisi*, Sayı:3, 2006-1.
- Friedman, M. (2008), “Eğitimde Devletin Rolü”, Çev: Bilal Sambur, *Liberal Düşünce Dergisi*, Sayı:49, Kış, 2008.
- Güçlü, A. (2011), “Türkiye’de Özel Üniversiteler Açılmalı mı?”, *Milliyet Gazetesi*, 15 Mart.
- Işıklı, A. (2002), “Yükseköğrenimin Özelleştirilmesi”, *Mülkiye Dergisi*, Sayı:234, Mayıs-Haziran.
- Karakaş, E. (2008), “Bedava Üniversite Ne Demek”, *Zaman Gazetesi*, 17/08/2008.
- Karataş, S. (2007), “Yükseköğretim Finansman Politikaları ve Kurum Başarısına Etkisi”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, *AKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 2007 Mart.
- Karataş, S. (2009), “Avrupa Birliği Ülkelerinde Yükseköğretim Finansman Politikalarına Genel Bir Bakış”, *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, Sayı:1, Mart.
- Karatürk, K. (2006), “Yükseköğretimin Finansmanı”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı: 171, Yaz.
- Kesik, A. (2003), *Yükseköğretimde Yeni Bir Finansman Modeli Önerisi: Bütünsel Model*, Maliye Bakanlığı APK Kurulu Yayını, No:2003/362,Ankara.
- Kılıç, R. (2011), “YÖK, Finansman Grubu Raporu”, Ankara.
- Lott, J. (2008), “Eğitim Niçin Devlet Tarafından Sunulmaktadır”, Çev:Meriç, M. www.canaktan.org Erişim T: 15/07/2008.
- Mat, H. (2007), “Son Düzenlemeler Çerçevesinde Vakıf Üniversitelerine Doğrudan Hazine Arazisi Satışları”, *E. Yaklaşım Dergisi*, Sayı:154, Ekim.
- Mutluer, K. (2003), “Yüksek Öğretimin Finansmanı” *Vatan Gazetesi*, 18 Eylül.
- Meriç, M. (1998), “Türkiye’de Yükseköğretimde Finansman Sorunu”, *Dokuz Eylül Üniversitesi, İİBF Dergisi*, Sayı:1.
- Mutluer, K. (2003), “Yükseköğretimin Finansmanı”, *Vatan Gazetesi*, 18 Eylül.

- Özcan, Y. Z. (2009), “YÖK’ten Üniversitelere Yeşil Işık”, www.tumsinavlar.com/2009/12/yok Erişim T: 21/09/2010.
- Özgenç, İ. (2009), “YÖK: Vakıf Üniversiteleri Ticari İşletme Gibi”, www.tumsinavlar.com/2009/yok Erişim T: 21/09/2010.
- Özyılmaz, Ö. (2008), “Milli Eğitim Hizmetlerinin Kamu, Özel Sektör ve Gönüllü Kuruluşlar Eliyle Yürütülmesinin Gereği ve Yararları”, www.omerozyilmaz.com Erişim T:12/08/2008.
- Sarıcaoğlu, R. (2010), “Vakıf Üniversiteleri Sorunlarını YÖK’e Sunacak”, www.artriegitim.com.tr/n-60 Erişim T: 21/09/2010.
- Söyler, İ. (2008), “Eğitim Hizmetleri Bağlamında Vakıf Üniversitelerinin Finansal ve Vergisel Sorunları”, *Maliye Dergisi*, Sayı: 154, Ocak-Haziran.
- Söyler, İ. (2005), *Devlet Mallarının Kamu Finansmanı Açısından Değerlendirilmesi*, Maliye Bakanlığı APK Kurulu Yayını, 2005/368, Ankara.
- Söyler, İ. (2009), “Yükseköğretimin Finansmanı; Yeni Beklentiler ve Hedefler Işığında Normatif Bir Yaklaşım”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı:72, Ocak-Mart.
- Tatlıoğlu, İ. (1990), *Yükseköğretimde Finansman Sorunu ve Borçlanma Yöntemi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Tural, N. K. (2002), *Eğitim Finansmanı*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Ülker, H. (1997), “Devletin Yeniden Yapılanması ve Eğitimi”, *TODAİE*, 21. Yüzyılda Nasıl Bir Kamu Yönetimi Sempozyumu, Ankara, Mayıs.
- Yetkin, Ç. (2006), “Vakıf Üniversiteleri Gerçeği”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 15 Eylül.
- Yükseköğretim Kurulu (2007), “Vakıf Üniversiteleri Raporu”, Ankara.
- Yükseköğretim Kurulu (2011), “Vakıf Üniversiteleri Birimi”, Ankara.